

Hon återskapar minnet av sin döda pappa

Publicerad 15 feb 2017 kl 12.59, uppdaterad 28 apr kl 18.39

Gunnel Wählstrand, "Nyårsdagen", 2005.

Foto: MAGASIN III

Gunnel Wählstrands konst går ut på att närma sig pappan, som gick bort när hon var ett år. Peter Cornell hyllar hennes utställning på Magasin III.

Iscensättningen på Magasin III av 23 stora målningar av Gunnel Wählstrand bygger en storslagen och bedövande stämningsmättad minnesteater. Hur kan hennes minutiöst sakliga bilder utstråla en sådan atmosfär av dov erinring alldeles nära epifanin? Det är en strikt fotorealism men den överskrider fotografiet i hantverkets mjuka och varsamma omsorg om människor, landskap och ting.

Susan Sontag: "Spöklika spår"

Gunnel Wählstrands motiv är fotografier ur familjealbumet, de som Susan Sontag kallade "dessa spöklika spår". Wählstrands måleri är sammanflätat med fotografiets specifika väsen; det är kongenialt med hennes existentiella tema. Fotografiet dokumenterar i en mekanisk/kemisk reaktion något som i nästa ögonblick är förflutet och för Sontag är fotografiet därför en elegisk konst, ett memento mori; fotografiet är både skenbar närvaro och frånvaro. Men om detta är personerna på fotografiet obekymrade och ovetande.

Pappan gick bort när konstnären var ett år. Kvar fanns fotografierna i albumet av pappan som pojke, som yngling och ung man. Gunnel Wählstrands konstnärliga projekt är ett gigantiskt minnesarbete för att göra fadern närvarande. Den närmast omänskligt minutiösa tekniken att i tuschmåleriet tränga in i, ja, att inkorporera och genom den egna kroppen transformera fotografiets minsta skrymslen liknar ett slags mödosam pilgrimsfärd för att komma honom nära. Bara genom att underkasta sig sådana ansträngningar, en sådan asketisk disciplin får hon tillträde till honom, får honom att återuppstå i en magisk presence of absence.

Mytologiska associationer

Albumet rymmer en privat familjehistoria men den får genast en allmängiltig betydelse. Gunnel Wählstrand ger sina målningar mytens skala; mamman i uppförstorad profil träder fram som en mytisk gudinna och den alldagliga scenen med barnen vid husknuten ruvar på en outtalad innebörd, antydd av det oroligt böljande gräset och det vita tältet som ett mystiskt tabernakel i bakgrunden.

Gunnel Wählstrand, "Den sista ön, 2012.

Foto: MAGASIN III

Fadern, uppståndelse, tabernakel – jag märker att mina associationer rör sig mot en judisk-kristen mytologi. Kanske är det också sådana kulturmönster som förklarar målningarnas breda resonans, de genomtränger trots allt även ett sekulärt samhälle. Vi känner de bibliska berättelserna om ett outtröttligt sökande efter fadern eller en gud som gömmer sig för oss; en gud som uppenbarar sig just i sin egenskap att vara dold.

Därför är det till slut inte någon mening att försöka fånga honom i en bild. I sina senaste målningar har Gunnel Wählstrand lyft bort fadern som i fotografiet stod mitt i landskapet. Han är närvarande i sin frånvaro, som om han uppgått i landskapet, immanent och överallt.

För konstnären är det en befrielse men komplicerar också projektet. Kan de rena landskapsmålningarna förmedla hennes tema? Inte varje gång men nästan alltid lyckas de transkribera det till en annan tonart.

Den pastorala slutningen där trädens oroliga grenar kastar ett virrvarr av skuggor – åh, på den platsen har jag varit och den finns där efter mig. Och den senaste, ljusa målningen av vågor som slår mot en strand, ett vattenbryn på den första eller sista dagen; där har hon helt lämnat familjealbumet och låtit målningen utgå från ett eget fotografi.

KONST

GUNNEL WÅHLSTRAND

Magasin III

Stockholm Till 11/6

Publicerad: Expressen, 2017-02-15

<https://www.expressen.se/kultur/hon-aterskapar-minnet-av-sin-doda-pappa/>